Gerard Butter

Glopland

Tien verhalen

Heemskerk, najaar 2015

colofon
illustratie omslag: Ineke Butter
vormgeving en typografie Misha van Tol
tweede druk

met dank aan:
Paul Koghee en Ineke Butter
voor schijftechnische adviezen
Ted Stroet en Kees Heijliger
voor digitale ondersteuning

Gerard Butter

INHOUD

5. Der Mann im blauen Anzug

12. Verslag ener reis

19. The Duke

41. Bij de dood van mijn vader

45. Swieberen door Drenthe

54. Een tovenaar

59. Reis in Glopland

69. Butterscotch

110. Jazzen is stressen

129. Klokkie af

Oud worden is als steeds
zwaarder gestraft worden
voor een misdaad die je niet
hebt begaan

Sir Anthony Powell

DER MANN IM BLAUEN ANZUG

Tijdens de jaarwisseling verblijf ik met mijn vrouw al jaren in het Oostenrijkse Kappl. Het dorpje zelf is vlees noch vis, maar in de loop der jaren heb ik een soort postkoetsinstinct ontwikkeld. Ik voel mij daar op mijn gemak en kan er het meeste van mijn gading vinden. De obers begroeten ons altijd vriendelijk en zelfs een agent knikt mij ieder jaar toe.
Omdat ik er al meer dan tien jaar vertoef, maak ik zelfs aanspraak op de titel: 'Ehrebürger Gemeinde Kappls.' Indachtig de onderkoelde humor en zelfspot van Carmiggelt, moet ik iets aan u kwijt; jarenlang heb ik getracht dit afgrijselijke voorval te verdringen, zonder succes overigens, maar telkens komt het mijn getormenteerde geest weer binnendrijven en zorgt voor verse schroeivlekjes op mijn toch al zo beschadigd ego. Verveeld volg ik voor mijn vrouw dagelijks de sneeuwhoogtes op teletekst- Kappl zehn Zentimeter im Tal. In Kappl logeren wij reeds jaren in het Hans en Grietjeachtige huisje van Theresia Rudigier, ‘Oma’ voor intimi. Als wij aankomen, ligt oma meestal met al haar kleren aan onder de dekens te slapen. We gaan dan in de keuken zitten en vanwege het geroezemoes wordt oma dan wel wakker. Op het fornuis staat altijd iets ondefinieerbaars te pruttelen. Als oma wakker is wordt het pas echt gezellig, want oma schenkt de nationale volksdrank: hausgemachter Obstler. Vanwege de verweerde agrarische gelaatstrekken van de aldaar wonende bevolking, mijn morbide fantasieën, gekoppeld aan mijn ziekelijke gewoonte om namen te verbasteren, is mevrouw Rudigier door mij herdoopt tot ‘oma Ruwekier .’

Het huisje is in menig opzicht bijzonder te noemen. Alle kamers zijn voorzien van houten vloeren die enigszins aflopen, zodat je achterover dient te hangen, hetgeen op den duur irriteert. Voor het luttele bedrag van 170 Oostenrijkse schillingen huren wij een kamer met ontbijt en bovendien haakt oma ook nog kippetjes en haantjes die zij over de eitjes schuift. Verder dan 'haben Sie gut geschlafen?' komt oma meestal niet. Wel waken oma en de Heer over ons, want beneden in de gang hangt een bordje met gouden letters: 'Herr segne dieses Haus und alle die da gehen ein und aus.' Er is voor alle gasten slechts één gemeenschappelijke douchetoiletruimte en belendend nog een hokje met een apart toilet. Op de eerste etage van het huis hangt dan ook meestal een bedwelmende stank, omdat er altijd wel iemand op zit. Er bevinden zich twee lichtknopjes, maar het is niet geheel duidelijk voor welke van de twee ruimtes deze dienen. Mijn vrouw drukt dan, van het toilet komend, bij voorkeur het verkeerde knopje in, zodat je dan in de badkamer 'scheisse' hoort roepen als een Duitser zijn 'leren kereltje' tracht af te drogen. De plakjes worst bij het ontbijt zijn zó dun gesneden, dat ik soms het gevoel heb dat ze bij de geringste luchtverplaatsing zullen gaan zweven. De kaas verspreidt een walgelijke stank en in het huis hangt voortdurend een penetrante geur van verrot vlees. Het huisje van oma in een notendop

De reis vereist een sterk gestel en is onderhevig aan strenge wetten en regels. Het 'Rijdend Prijsdier' zoals Reve mij zou noemen, moet tijdens de reis fris gehouden worden en derhalve gelaafd en volgepropt met voedsel dat het een aard heeft. Lekkere hapjes zijn gelieerd aan bepaalde pleisterplaatsen: Oberhausen: koffie plus broodje kaas, Koblenz: gebakken visje,

' Die Brücke': broodje rood vlees en bij Stuttgart, als ik bijna op instorten sta, het absolute klapstuk: de kotelet.
Bierworstjes, hardgekookte eieren en snaai zijn gedurende de gehele reis vrij, evenals het ongelimiteerd opzetten van cassettes van John Coltrane en de complete werken van Freek de Jonge. Sanitaire stops zijn eveneens vrij, soepel als mijn schat is, maar zij heeft een merkwaardig talent ontwikkeld om parkings zonder toilet uit te kiezen. Op de parking aangekomen, zet zij de voor- en achterdeur van de auto aan de bermkant open, gaat daar tussen zitten als een konijn dat boven een duintop uitkijkt, en voert tenslotte een soort sint-vitusdans op. Een en ander tot groot vermaak van de truckers die het omhoogsjorren van haar slipje met gejuich begroeten. In de auto krijg ik een broodje rosbief, dat ik met een servetje in de hand aanpak. Na ongeveer 200 kilometer rijden worden bij Kempten de eerste bergtoppen zichtbaar en kan het gezever over veel of weinig sneeuw beginnen.
Het‘ heilige der heiligen’ is bereikt: Oostenrijk.
Aldaar passeert men allerlei dorpjes die veelal op ‘wang’ eindigen: Heiterwang, Nesselwang, Bibberwang enz.
Uit de berm flitst een blauw licht op. ‘Leuk,’ zegt mijn vrouw knus, ‘we komen in een Oostenrijks tijdschrift. Lustige Holländer in Tirol of iets dergelijks.’ Er is geen houden meer aan. Voor mijn vrouw is wintersport niet iets alledaags, maar een bloedserieuze zaak. Het genot druipt werkelijk van haar af, en lullige opmerkingen mijnerzijds worden absoluut niet getolereerd. Wat dat betreft heeft zij de kreukelzone van een Lada. Oppassen geblazen.
De redactie van het tijdschrift staat inderdaad 500 meter verder aan de kant van de weg: 'Polizei.' Nu zijn Amsterdammers, volgens Carmiggelt, zo ontzettend leuk, dat je er wel eens

kotsmisselijk van wordt. 'Sie haben zu schnell gefahren in Bibberwang,' zegt de man.'Entschuldigung, es tut mir wirklich leid,' zeg ik slijmerig. Ik blijf namelijk altijd hoffelijk tot aan het moment dat ik heb afgerekend. Net wil ik mijn Opel Vuctra (herdoopt i.v.m. veel panne) in zijn eerste versnelling zetten als de man brult: ' Zahlen, 300 schilling.' Ik lieg de man voor, dat men in Holland vereerd is als iemand zijn verontschuldiging aanbiedt en dan vervolgens zonder te betalen door mag rijden. 'Was Sie in Holland machen ist mir Wurst, 300 schilling, zahlen.' In mijn beste Duits zeg ik pesterig dat ik het 'billig' vind, als leraar minstens drie maal zoveel verdien als een agent, maak voor dat land de gebruikelijke groet, ben rijp voor nog 500 schilling, maar mag verder.
Geen sneeuw in Kappl is een catastrofe, want dan moeten wij uitwijken naar het Kaunertal, alwaar een gletsjer gedrapeerd is.'s Morgens krabben en over 'steilings' zoals mijn zoon deze noemt. Helaas hebben honderden andere Wintersportler (wat een vreselijk Duits woord) hetzelfde plan opgevat. Aldaar ga je in een treintje een hoge 'steiling' op met nog een paar honderd geestelijk gehandicapten naar de top van de berg en …… juist daar is het gebeurd .
De skidag zelf verliep eigenlijk te gladjes. Het venijn zat hem dan ook in de staart. De strakblauwe dag liep ten einde, en dan moet men per 'Doppelsessel' weer naar dat ene punt om aldaar dat godvergeten treintje te halen. Bovendien weet tegenwoordig iedereen wat er met die treintjes kan gebeuren, maar dit terzijde. Je staat dan te midden van een loeiende kudde ontspoorden op ski's te wachten tot men aan een rood-wit dranghekje komt. Twee aan twee 'einordnen', hekje open, instappen en omhoog. Simpel toch.
Behalve als je in de Sessel zit en je je linker ski verliest.

Ik moest nu in een fractie van een seconde beslissen. Je kunt namelijk blijven zitten en eenmaal bovengekomen als een eend op één ski weer omlaag waggelen om beneden je ski te zoeken met het risico dat kolere treintje te missen. Nu heb ik snowboarden overgeslagen en koos voor een methode welke nooit eerder, op welke piste dan ook, is vertoond. Ik spring uit dat bakje en stort zo'n twee meter omlaag. Nu ben ik absoluut geen held, maar de angst om op één ski omlaag te moeten en dan weer in die rij. Rotes Licht - alles ausser Betrieb. Nu gaat zo'n bakje vrij snel omhoog en de 'Schlucht' waarin ik mij bevond schuin omlaag. Gebrul, getier, gejoel, een ziedende liftbediende. Ik gleed tergend langzaam nog wat verder omlaag in de 'Schlucht', pakte mijn ski en kroop moeizaam tegen de ijzige helling omhoog. Eenmaal boven werd er zelfs geapplaudisseerd voor dit nummer van Saltimbanco, niet wetende dat dit nog maar het begin was van deze commedia dell'arte.
Ski weer in de 'Bindung' en men verplichtte mij gelukkig niet om weer helemaal achteraan te sluiten. Redelijk. 'Einordnen' achter het rood-wit-geblokte dranghekje, hekje open, 'einsteigen.' Niets aan de hand toch? Mocht dit verhaal inmiddels bij u overkomen als een min of meer grappige geschiedenis, de realiteit is bepaald anders. Je geraakt in een soort trance, bent volledig uit balans en uiteindelijk minder toerekeningsvatbaar. Wat is leuker dan leedvermaak? Antwoord: nog meer leedvermaak.
Ik zat zo gespannen ontspannen te zijn, mijn ski ietwat nonchalant bungelend met een lichte deviatie naar het oosten, dat ik er absoluut geen erg in had, dat het bakje zich de eerste meters verhief tussen twee houten schotten. Mijn linker ski bleef achter het schot hangen, maar vloog gelukkig uit. Ik werd uit de bak getrokken, stortte wederom in de 'Schlucht' en

gleed opnieuw langzaam omlaag. 'Rotes Licht- alles ausser Betrieb.' Was de ski niet uit de 'Bindung' geschoten, dan zou ik met één been omhoog gegaan zijn. Het andere was er beslist afgerukt.
De publieke opinie had zich intussen gewijzigd; hoongelach had plaatsgemaakt voor medelijden. ‘ Guck mal Gertrud, er ist schlecht .’ Een andere vrouw monkelde: ‘Der Mann im blauen Anzug ist nicht in Ordnung.’Ik kroop nu vrij routineus uit de ‘Schlucht’ omhoog, probeerde zo losjes mogelijk te ogen, en achtte het moment gekomen om mij gewoon uit te geven voor de ‘Nar van Heemskerk.’ De ridder van de droevige figuur. Nog nooit heb ik mij zo alleen gevoeld. Iemand op deze wereld zou toch ook van mij moeten kunnen houden. Intussen had ik mijn ski weer gevonden, liep soepeltjes voor de derde keer richting rood-wit-geblokt dranghekje en verzocht de liftbediende beleefd nogmaals een bakje voor mij te reserveren.
Geen vuiltje aan de lucht. Het hekje klapte open en ik zat. Ik zat, inderdaad, maar op schoot bij een gigantisch dikke Duitse vrouw, die naast een gruwelijke, roodopgeblazen man zat. De vrouw begon te gillen. Ik had van de weer-omstuit niet gezien, dat er in het voor mij gereserveerde bakje twee Duitsers hadden plaatsgenomen. Nu heb ik iets met sappige dames, maar in dit stadium? De man schopte mij min of meer van haar schoot, ik stortte wederom in de ‘Schlucht’ terwijl hij brulde: ‘Raus, du schmutziger Dreckhund.’ Rotes Licht - alles ausser Betrieb. De liftbediende schuimbekte nu alsof hij in één teug een fles afwasmiddel had genuttigd.
Het was intussen gaan schemeren en heeft Winston Churchill niet gezegd: ‘Als de duisternis invalt, worden de sterren zichtbaar.’ Ineens was ik een ‘ster’ geworden. Een ‘ster’ die nog een flauw, zwak licht uitstraalde.

Ik zat in het bakje naast een Zwitser.
‘Schöner Schnee,’ zei ik. ‘ Doch,’ zei de man.
'Waar blijf je toch schat?, ' vroeg mijn vrouw boven.

VERSLAG ENER REIS

Moeder, als mijn vrienden komen, als mijn broers komen, zeg ze dan niet dat ik dood ben, want ze zouden schreien. Dek eerst de tafel. Geef ze brood en wijn. Laat mijn broers zingen. Tegen de morgen, als de zon opkomt, dan kun je zeggen dat ik stierf.

Ik lijd in hevige mate aan vliegangst en heb gezworen bij leven nooit één stap in zo een zwevende kerosinebom te zetten. Lieve vrienden hadden echter, om mij te ‘ verrassen’, een ticket voor Kreta besteld.Mensen kunnen wat bedenken.

De nacht voor de start gewoon doorgerookt. Een en ander voorkomt dromen over door kerosine verkoolde reizigers. Kretenzers schijnen enorme leugenaars te zijn. Mocht deze bewering uit de koker van de Kretenzers zelf komen, dan is enige twijfel aan deze bewering op zijn plaats; het zijn immers leugenaars.

Op de intercom legt gezagvoerder Baksteen net uit, dat er zo een 20 miljoen vluchten per jaar plaatsvinden en dat er daarvan slechts 15 omlaag gaan. De risicofactor is dus gering. Je moet eenvoudigweg zorgen dat je niet bij die vijftien hoort. Ik vind Baksteen overigens geen rustgevende naam voor een gezagvoerder. Persoonlijk geef ik de voorkeur aan gezagvoerder Duif of iets dergelijks.

Voor mij moet een dag probleemloos aanvangen. Om te beginnen moet ik op zo een gruwelijke dag degelijk schoeisel dragen. Een paar ‘van Haaren-1100-special’ of zoiets. Ik moet mij zeker en geborgen voelen.

Als de dag opent op schoenen met tien gaatjes en ik heb veters aangeschaft voor zes, dan gaat het mis. Ik kwam dus met de veters net iets over de helft en dat loopt niet prettig. Schone sokken aan en vervolgens werd ik in een zogenaamde vrije-tijdsbroek gehesen. Klaar. Mijn vrouw en ik gaan altijd fris weg. Aan de balie op Schiphol werden wij ingecheckt door een man met een indrukwekkend ingedraaide knevel, terwijl aan het loket ernaast een grondstewardess ernstig voorover helde. Absoluut het beste onder de zon en in mijn optiek smeuïg tot op de bodem. Ik was reeds zó ver op reis, dat ik derhalve mijn Reis-en Kredietbrief aan de man overhandigde en daar ga je zelfs bij Olympic Airways niet voor de lucht in. Er werd zo-waar even geglimlacht. De man vond alles oké. In het taxfree-centre de benodigde alcohol en cosmetica ingeslagen na het tonen van allerlei biljetjes. Na de koffie door een scanner en .....raak. Rood licht. Ik had geen ijzerwaren gemeld, en daar de inhoud van mijn tas voornamelijk uit blikjes Heineken be-stond, gloeiden er een aantal peertjes tegelijk aan. Even een kort bezoekje aan de ‘ worshiproom’ voor een kort gebed, ver-volgens weer in een nieuwe ruimte plaatsgenomen, alwaar ik probeerde zo ontspannen mogelijk te ogen. Benen achteloos over elkaar geslagen en de krant geheel uitgevouwen, zodat niemand mij kon zien. ‘ U vliegt zeker voor het eerst ?’, hoor ik een vrouw naast mij zeggen. Daar had je het al godverdomme, je kon het aan mij zien.
Verhoudingsgewijs schijnen er bij Olympic Airways weinig ongelukken te gebeuren, zodat het hoog tijd werd voor een ramp. De captain stond in de deuropening, knikte minzaam, en had zo een jou-krijg-ik-straks-wel-blik in de ogen. Aan boord.. Na lang taxiën stonden wij braaf in de rij met nog drie andere vliegtuigen; wij trots voorop.

Mijn mond was inmiddels zo gortdroog geworden, alsof ik zojuist een broodje kolengruis had genuttigd. Twee houtduiven hadden zich inmiddels knus in turbo-2 genesteld om van de door mij geconstateerde vleugelrot nog maar niet te spreken. Nu maar hopen op een beetje soepel hoogteroer, want volgens mij kun je niet constant op dezelfde hoogte blijven vliegen.
In mijn kippennek hadden zich inmiddels merkwaardige clusters rode vlekken gevormd. Take off. Eerst een soort 'surplace', vervolgens een afgrijselijk geraas en geloei van turbo's, gas tot op de plank, kickdown, en als een raket werden wij gelanceerd. Dag vogels, dag vissen. Ik werd tegen mijn stoelrug gestuwd, hyperventilerend, slikkend, brakend, maar voor de rode lichten waren wij gelukkig los, en hing ik wat vreemd achterover in mijn stoel. Zelfs toen wij op koers lagen vond ik nog steeds dat ik wat te ver achterover hing, alsof je stoel bij de tandarts in de verkeerde stand staat. We 'hingen' en iedereen hing zo. Ik was inmiddels zo bleek uitgeslagen, dat men zich zorgen ging maken. Een vriendin naast mij begon gelukkig een mop te vertellen: een man is in geen maanden aan zijn gerief gekomen en gaat naar de hoeren -belt aan,dehoer doet open-de man beweert hoge nood te hebben maar dat hij slechts 25 gulden op zak heeft- de hoer zegt dat hij haar reet kan likken- de man zegt dat hij dat wel prettig vindt- de man mag binnenkomen en de vrouw trekt haar broek uit- mevrouw zegt de man, ik wil niet onbescheiden zijn, maar er kruipen maden uit uw anus-, zegt de hoer- had mijnheer soms voor 25 gulden garnalen gewild. Ik moest verkrampt lachen en vroeg verdwaasd aan mijn buurman of er sneeuw lag op Kreta. De man las terecht verder. Het belletje ging : ping. Fasten your belts please. Turbulentie. Ik had het verdomme kunnen verwachten. De Boeing 737 begon plotseling angstig te bonken en te